Zavržení Saula

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
57

1 Samuelova 15

Postřehy pro učitelku

Hospodin mě poslal, abych tě pomazal … Nyní tedy poslechni Hospodinova slova. (1) Každý, kdo má moc, dostal ji od Boha (Řím 13). Moc má člověk na to, aby sloužil. Vlastně ani nikdo nemůže sloužit bližním, pokud mu Bůh nejdříve nedá nějakou moc, schopnost atd. Saul dostal moc jako „zálohu“, předem. Tak obyčejně Bůh dává své dary – nejdřív dá, pak něco žádá; ne tak, že by si člověk nejdřív musel zasloužit. Saul přišel k moci jako slepý k houslím; teď se terpve pořádně dozvídá, co má dělat. I my máme vědět, že co (už) máme, máme od Boha.

Mám v patrnosti, co učinil Amálek Izraeli … Nyní jdi a pobij Amáleka (2–3) Zdá se, jako by jediný Hospodin měl ještě tuto křivdu v živé paměti. Od vyjití z Egypta už uplynulo nějakých čtyři sta let! Izrael tehdy při cestě do zaslíbené země napadli jiní Amálekovci. Hospodin také žádá potrestat úplně všechny. My, lidé, samozřejmě nemůžeme vinit lidi za něco, co udělali jejich předkové. Stejně tak trestat máme každé za jeho provinění, ne za provinění jeho blýzkých atd.
Nesmíme to ovšem proto, že my vševědoucí nejsme, my bychom se dopustili křivdy. My nemáme právo rozhodovat, které národy budou existovat a které ne, Hospodin ano. A že jsou v dějinách kmeny a celé národy, které zanikly. V Desateru Hospodin říká: Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazuji milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají. Nikdo není trestán za viny předků, pokud v nich nepokračuje. Dost často v nich ale pokračuje. Právě národy jako Amálekovci jsou velmi zdatné ve zdůvodňování, proč mají právo ostatní národy napadat a zotročovat, nenávist a pohrdání cizinci, duhými, se u nich předává z generace na generaci jako nezlomná tradice.
Můžeme vzpomenout na Sodomu, kde jediná možnost, jak se zachránit, bylo z ní odejít. Někdy člověk žije v tak zlém společenství, že je lepší prostě odejít pryč, zapomenout, kým jsem byl, protože taková společnost směřuje ke svému konci A vzít s sebou i své blýzké, jako Lot.

Dětské myšlení ovšem s kolektivním trestem nemá problém; děti uvažují černobíle přítel-nepřítel. Příběh zarazí spíše dospělého, než dítě. U věci není třeba ve výkladu setrvávat, ale pro sebe ji nějak pojmout. Platí i o následujícm.

usmrtíš muže i ženu, pachole i kojence, býka i ovci, velblouda i osla! (3) Co zní na pohled děsivě, osvětlí zbytek příbšhu, kdy si Izraelci navzdory tomuto příkazu pro sebe nechají kořist. Ale tento příkaz je tu právě proto, že Izraelci vykonávají Boží trest. A z trestu nad druhým nemá mít člověk prospěch. Jde o spravedlnost, ne o zisk. Izraeli neměli vést loupežnou válku, ale Boží válku.

Kénijcům Saul vzkázal: Odejděte od Amáleka (6) zde vidíme, že se přeci jen rozlišuje. Nebude trpět nevinný. A jako skoro ve všech Saulových příbězíh vidíme, že nebyl zcela zkažený. Jednak skutečně poslechl a dal se do války s jistě obtížným nepřítelem na Boží příkaz. Jednak dbal na to, aby se nic nestalo Kénijcům. Až nakonec zase všehno skazil. Saulova chyba je, že je s Hospodinem tak na půl. Sice ho poslehne, vidá se i do nebezpečí, ale pak začne myslet na sebe. Neví, čí je.

Saul a jeho lid ušetřil Agaga a nejlepší kusy (9) Chtějí mít prospěch, vlastně radost z Hospodinova trestu. Ale my nemáme mít nikdy prospěch ani radost ze zkázy hříšníka. Obdoubou toho, co udělal Saul a jeho lid je, když si smlsneme na někom, kdo udělal něo špatného. Rozhodně tu nejde o milordenství ze strany Saula vyhubit lidi mu nedělalo problém. Zároveň zachová naživu krále Agaga možná ho chce mít na svém dvoře jako celebritu. Dodnes se setkáváme s tím, že třeba populární herci nemusí platit pokuty atp. Když je někdo slavný, jako by pro něj neplatila pravidla. Možná Saul uvažuje způsobem já král ty král. Pokud se nic nesmí stát Agagovi, pak se nesmí stát nic ani jemu, Saulovi. Ale pokud jde zlého krále potrestat smrtí, pak tak jde potrestat i Saula. Děje se někdy, že mocní drží při sobě, protože jsou prostě mocní, i když stojí na opačné straně konfliktu. V nedávné historii je takovým příkladem třeba srdečné vztahy Franjo Tudjmana a Slobodana Miloševiče během Jugoslávské války, i když jejich národy spolu krvavvě bojovali.

Tu vzplanul Samuel hněvem a po celou noc úpěl k Hospodinu. (11) Zdá se to jako protiklad, hněv a úpění, ale naše pocity bývají takto smýšené. Samuelovi je líto, jak to se Saulem dopadlo, zároveň ho to štve.

Za časného jitra šel Samuel vstříc Saulovi. Tu oznámili Samuelovi (12) Možná jde o domluvené místo setkání, každopádně toto místo naznačuje, že Saul se chtěl Samuelovi vyhnout, že neměl čisté svědomí.

Buď požehnán od Hospodina. Řídil jsem se Hospodinovým slovem.(13) Jako i jindy, slyšíme ze Saulových slov, že dělá, jako by se nic nestalo protože nemá čisté svědomí. Hájí se

dřív, než ho někdo obviňuje.

Lid ušetřil nejlepší kusy z bravu a skotu, aby je obětoval Hospodinu (15) To může být rychle vymyšlená výmluva, ale třeba taky pravda. Většina obětí totiž fungovala jako hostina. Zvíře se porazilo, pod oltář se vylila krev, tuk se spálil na oltáři a zbytek snědl ten, kdo oběť přinesl a jeho blízcí. Takže třeba si takhle chtějí Izraelci svůj lup nechat posvětit.

Přestaň! Musím ti oznámit, co ke mně této noci Hospodin promluvil. (16) Samuelovi je jasné, že je to výmluva a už to nevydrží poslouchat.

Líbí se Hospodinu zápalné oběti a obětní hody víc než poslouchat Hospodina? (22) Hlavní myšlenka příběhu. S Bohem se nedělají obchody. Nelze říkat dělám to pro Boha, když Bůh věc nepřikázal. Boha nemůžeme něčím odbít. Nechce po nás moc, nepotřebuje naše oběti. Ale chce hlavně, abychom dělali to, co přikázal.

Vzdor je jako hříšné věštění a svéhlavost jako kouzla a ctění domácích bůžků. (23) Nestačí jen uznávat jediného Boha, ale také mu přinat jeho moc a poslouchat ho. Pravá bezbožnost vlastně není říkat, že Bůh není. Ale především upírat Bohu jeho moc a nutnost poslouchat ho. Zavrhl jsi Hospodinovo slovo na co je, že se hláíš k Hospodinu, když je ti jedno, co říká? I nám křesťanům by bylo k ničemu, že uctíváme Boha, pokud byhom se nezajímali o jeho slovo, o Písmo, o bibli.

Zhřešil jsem, neboť jsem přestoupil Hospodinův rozkaz i tvá slova. Bál jsem se lidu, proto jsem je uposlechl. (24) Teprve až když se mu pohrozí, je Saul schopen přiznat pravdu. Ale to si doteď myslel, že si toho Bůh nevšimne, že to přejde? Saul si vlastně vůbec neuvědomuje, že stojí před všemohoucím. Žije jen z toho, jak bude zrovna vypadat, jestli ho lidi budou mít rádi. Není dobré, aby pro člověka bylo nejdůležitější, aby ho všihni měli rádi. Saul si je také automaticky jist Božím odpuštěním, prostě že se to nějak smázne a hned se nejvíc stará o to, jak to bude vypadat před lidmi. Samuel nakonec souhlasí, že Saula před lidmi neshodí. Jednak lidé potřebují důvěřovat svému vládi, jinak upadá morálka a společnost je ochromena. Jednak Samuel chystá trest na Agagem a tohle je příležistost.

Jako tvůj meč zbavoval ženy dětí, tak ať je tvá matka bezdětná nad jiné ženy (33) Ukazuje se tedy, že Amálekovi pokračují dál nemilosrdném nájezdnictví, jako za časů vyjití z Egypta. Zdá se, že Amálekovci byli prostě loupeživý kmen.

A Samuel už nikdy až do dne své smrti Saula nespatřil, avšak pro Saula truchlil. Hospodin litoval, že Saula ustanovil králem nad Izraelem. (35) všem je líto, jak to se Saulem dopadlo. Jeho příběh je smutný, protože nebyl úplně zlý, jen hrozně polovičatý. Nedovedl se pro Hospodina rozhodnout úplně, sám sobě i druhým stále něco nalhával. Všechno dobré nakonec zkazil, protože nedovedl jednoduše poslouchat.

Osnova výkladu

1. Lidé říkají poslouchej mě a něco dostaneš, ale Bůh nejdřív dává a pak terpve žádá spolušnost. Všechno, co máme, máme od Boha. A i ten, kdo vládne, má moc proto, aby poslouchal Boha.
2. Hospodin se rozhodl potrestat Amálekovce. Nečteme nic o tom, že by zrovna něo Izraeli dělali. Lidé chtějí spravedlnost, jen když se zrovna děje něco jim. Když se jich to netýká, zapomenou, že někdo udělal něco zlého. Ale Hospodin je spravedlivý a zlé nenechá bez trestu, i kdyby už všichni zapoměli.
3. Hospodin nařídil, aby zničili všechno. Izraelci nejdou na Amálekovce, aby je okradli, ale aby je potrestali. Nemáme mít prospěch ani radost z toho, že je někdo jiný trestaný. Vždyť je přece smutné, že se lidé chovají zle a že musí být potrestáni. Nikdo si to nepřeje a přát nemá. Lepší by bylo, kdyby všichni byli hodní.
4. Ale Saul si vezme věci pro sebe a nechá naživu zlého krále. Snad proto, že ho obdivuje, i když je zlý. Snad proto, že si myslí, že když nepotrestá toho krále, nikdo pak nebude moci potrestat jeho, když je taky král.
5. Saul ale ví, že udělal něco zlého, protože se hned vymlouvá, aniž by mu Samuel ještě něco řekl.
6. Dělá, že je to všechno pro Boha, ale Samuel mu řekne, že nestčí Boha uctívat; člověk ho musí také poslouchat, dělat, co Bůh říká.
7. Pro Saula je hlavní, aby vypadal dobře před lidmi. Tak to pro něj Saul udělá, neztrapní ho. Není dobré zesměšňovat toho, koho mají lidé poslouchat. Ale králem bude někdo jiný.
8. Ale zlého krále Agaga potrestá. Bůh nakonec dostihne každého zlého člověka, i kdyby měl všechnu moc na světě.
9. Bohu i Samuelovi je líto, že Saul nedokázal prostě poslouchat, protože nebyl úplně zlý.

Kam dále

NŠ Louny

Cílová skupina

Školní

Katechetické cykly

NŠ Louny

Biblický odkaz (kat)

1 Samuelova 15